

Piben og Brevet

En historie om Poul Kræn's pibe.

Herunder følger en afskrift af et brev, som **Poul Christensen (Kræn)** skrev til sit elskede barnebarn Povl Krabbe
-Et stykke kulturhistorie!

Poul Krabbe's børn er Maren Villadsen (Krabbe), Bodil Krabbe og afdøde købmand Kr. Krabbe, Uglev

Poul Kræn blev født 3. jan. 1832 i et lille hus i vestenden af Bjørndalrende.

Han blev 1872 gift med Else Gadegaard fra Humlum og overtog "Højagergaard" (nu Bjørndalvej 12) i Uglev.

De fik datteren Maren, der blev gift med Kristen Gade Krabbe (Kræn Krabbe) fra Hellerød.

De overtog Højagergaard i 1898 og Else og Povl Kræn købte "Skelhøjgård" i Odby.

(nu Vesterfjordsvej 4)

Allerede i 1902 solgte de gården til min bedstefar Christen Gade og flyttede ind i huset lige øst for.

(senere Cementstøberiet "Solblink", nu Vesterfjordsvej 2)

Else døde 7. jan. 1905. Om morgenen, efter hun var død, sagde Povl Kræn: "Åh, bette Else, had æ vist do sku dø, skuld do ha væt fri for, å spel skak med mæ i avtes!" –De sad og spillede skak om aftenen. –Det vil sige, at Povl Kræn flyttede brikkerne på begge sider af brættet!

En gang sagde Povl Kræn: "Af en hiel stængelæs gjæve piger, blyver der kun en boerfuld gjæv kvonner! Men do, bette Else, do ka sij møt i æ boer!!"

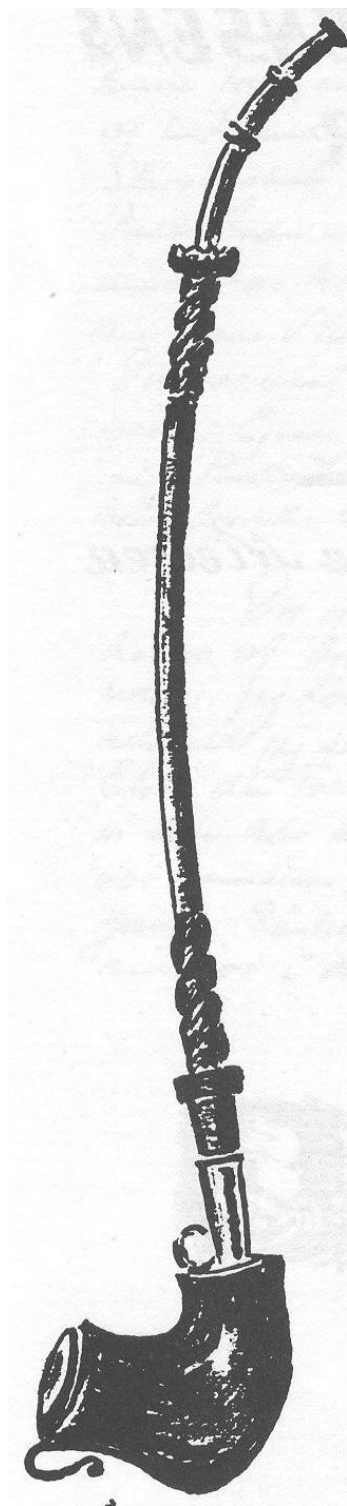

Det var Poul Kræn, der sammen med naboen Mikkel Riis, havde købt en slåmaskine med aflæggeværk. Da maskineriet kørte på marken udbrød han: "Nå Mikkel, nu er vi herre over situationen!" Nu skulle de ikke længere høste det hele med le!

Poul Kræn og senere svigersønnen Kræn Krabbe blev på mange områder foregangsmænd i Sønderbjerg-Odby sogne.

Christen Gade

Tegninger er udført af Poul Kræn's barnebarn, Maleren
Kristian Krabbe, der boede i København

Poul, min Kjære Dreng, du ved jo nok at når jeg nu dør, hvilken jeg jo nok troer vil ske i en nær fremtid, eftersom jeg lider af en uheldelig Kræftsygdom, så skal du have min udmærkede Pibe i Arv efter mig, fordi du bærer mit Navn, men Kjære Poul, du må ikke bruge den at ryge af før du er 18 År gammel, jeg har aldrig kunnet lide at Drengene ryger Tobak, det klæder Drengene så ilde at ryge.

Jeg har nu tænkt mig om det ikke kunde interessere dig og høre Noget om denne uovertræffelige i ægthed Pibes historie, og hvorledes jeg er kommen i besiddelse af den, - Jeg skal da begynde med at fortælle at den er købt 1844 i en Kjøbstad i Nordslesvig som hedder Tønder, som jo dengang var under Danmark. Manden som købte den til hans ældste Søn hed Hans Jørgen Vedsted og boede i en By som hedder Vinum som ligger midtvejs imellem Ribe og Tønder. Piben kostede 12 Prøjsisk Daler (1 Prøjsisk Daler er lig 2 Kr.66 Øre) Men jeg kommer nu til at berøre lidt af min egen Livs historie for at anskueliggjøre for dig, hvorledes det er gået til i sin helhed.

År 1851 Rejste jeg til Slesvig for at søge tjeneste, eftersom lønforholdene den gang var så lille herpå Egnen at vi fik en meget lille Løn i forhold til vort arbejde, jeg kom da til at tjene for nævnte Hans Jørgen Vedsted, jeg skulde have 12 Specier i løn fra den 10de Maj til 10de October. 1 Specie var lig 4 Kr., og jeg havde tjent 2 Specier derop ved at drive med Køer som blev solgt på Tønder Marked, thi dengang blev der ikke fedet en eneste fækkreatur i hele Danmark med undtagelse af en Enkelt udlevet gammel Ko som var bleven for gammel til at kunde sælges, den fik som Regel 20 Td. Kartoffler som på den tid kostede 27 Skilling Kourant pr. Td. 1 Skilling Kourant var lig 3 Øre; foruden 20 Td.

Kartofler fik Koen i den Tid hun fortærede dem så meget Havrekjærv-hakkelse med lidt iblandet Bygavner som hun vilde æde: som Regel fik Koen 3 a 4 Skjepper Kartoffler om Dagen så fedningstiden løb jo an på 40 a 50 Dage og da var den tjenlig til Slagtning, forresten dreves alle Kreaturer (40 a 50 i hver flok, med hver flok var der 2de drivere) til de Nordslesvigske Markeder Tønder og Husum og solgtes der til Marskbønderne som så fedede dem på deres Marskenge.- (det bemærkes her i Parenthes at jeg bar alt mit Rejsetøj på min Ryg herfra Thyholm og til Slesvig, og selvfølgelig samme befordringsmiddel tilbage her til Thyholm.) Da jeg nu havde udtjent min tjeneste i Vinum havde mine forældre fæstet mig til den Mand som boede her i den gård, hvor du er født og som nu er dit lykkelige Barndomshjem,

*Højagergaard, set
fra NØ omkr. 1917*

(for at du kan se hvor ussel lønforholdene var dengang skal jeg i Parenthes bemærke at jeg fra 10de october til 1ste April skulde have 3 daler Kurant i løn. 1 daler Kurant

var lig 3 Kr.18øre) hen mod Jul skrev min husbonde fra Vinum til mig at jeg skulde komme op og tjene ham til næste Sommer han skulde så nok give mig en god løn.- Jeg var også fast bestemt på at vilde Rejse derop men Manden som jeg tjente her holdt også fast på at ville fæste mig og jeg lod mig så overtale til at blive hos ham. Året derefter skrev min husbonde fra Vinum atter herved og bød mig 23 daler Kurant fra St. Hansdag d. 24 Juni og til Mikkelsdag. Jeg skrev da tilbage at jeg nok skulde komme vi kunde jo så tale om lønforholdene Når jeg kom derop men det er som skreven står,- Mennesket udtænker sin Vej men Herren stadfæster hans gang, ligesom jeg havde udtjent min tjeneste her kom en Mand herfra Egnen som jeg tidligere havde tjent som Dreng og vilde endelig fæste mig. Jeg sagde bestemt Nej men han blev ved og holdt på at skulde forlange løn så han var næsten ikke til at undgåe, jeg tænkte, da skal jeg så forlange så meget at jeg er vis på at han ikke vil give det, og tænkte så på den måde at blive fri for hans påtrængenhed, jeg forlangte så 20 Specier fra 1ste April til 1ste october men efter nogen parlamenteren frem og tilbage slog han til med mig.

Året efter jeg var flyttet herfra altså 1854 blev Gården forpagtet ud for en tidsrum på 5 år, i disse 5 År havde jeg ingen fast tjeneste men tog fat på forskjelligt arbejde hvorved jeg kunde tjene mest såsom Vejarbejde, Tørvegravning, Høstarbejde, om forår og efterår drev jeg med Kreaturer til Tyskland, hvilket gav en god fortjeneste da vi skulde ligge ude ved Kreaturerne ved Dag og ved Nat, ligemeget hvor meget det Regnede, Snede eller Frøes,- jeg undres næsten på nu senere hvorledes et Menneske kunde holde det ud, men det gik.

År 1855-56 aftjente jeg min Værnepligt i Altona som ligger lige tæt op til Hamborg der er kun en Jernport mellem Altona og Hamborg. Da nu de 5 forpagtningsår var udløben til 1ste April 1859, vilde Manden her (Kresten Olesen hed han) bestemt fæste mig igjen, derom blev vi også enige idet han gav mig en efter den tids lønforhold uhørt stor løn,

jeg skulde have i løn for et År 32 Specier 2de Får i foder og græs med yngel, 1 Fjendingkar Hørfrø Sået og 1 Par Træske med beslag. Da min Husbonde nu d. 1ste April var færdig med at have overtaget Gården gik han ind og gik i seng hvorfra han aldrig stod op mere han lå så i 7 uger og døde så d. 24 Maj, derefter tjente jeg så hans Enke i 4re år som forkarl, 1863 forpagtede jeg gården af Enken i 5 År, og da forpagtningstiden så var udløben 1868 Kjøbte jeg Gården.-

D. 30 Juli 1872 holdt jeg Bryllup med din Moer Moder, jeg var 40 1/2 og min Kone 37 År gammel så vi havde jo trådt vore Børnesko, da vi giftede os.

1864 Byggede jeg Stald og Lade, som din Fader nu senere har bygget om i deres nuværende Skikkelse, det var mig nemlig pålagt i forpagtningskontrakten at jeg skulde bygge disse 2de bygninger op, eftersom de gamle Bygninger var så brystfældig at man aldrig kunde vide hvad Dag de ramlede sammen, jeg købte da bygnings- Materialerne, Tømmer og Sten, og fik det på Pladsen i efteråret 1863, for at være færdig til at begynde Byg(geriet) tidlig til næste for-År, så var det jo Krigens udbrød, og jeg blev indkaldt til Krigstjeneste d. 17 Januar, dette kom mig (som du jo Nok kan forstå Kjære Poul) meget på tværs jeg måtte jo nu overlade Byggeforetagendet til Fremmede da jeg som skulde have ledet Arbejdet var fraværende, det var mig til ikke liden Tab og ulæmpe.

1872 Byggede jeg Aftægtshuset til Enken som jeg havde Kjøbt Gården af, hun døde 1891 og

hendes lejlighed blev så senere lavet om til Hestestald hvilket den jo er endnu.

1882 byggede jeg Svinehuset, 1894 Byggede jeg Stuehuset, dette År var det at en Barometmager Schmidt fra Ribe som tidligere for 9 År tilbage havde boet

hos os i 3 Måneder, og sad her og lavede Barometer, som han så tog ud på landet og solgte efterhånden som han fik dem lavet, han kom nu igjen og vilde have boet hos os, det kunde han jo ikke da vi ingen plads havde eftersom stuehuset var under ombygning, han lejede sig da ind et andet sted her i byen, hver aften lidt før Solnedgang kom han gerne hertil og vi sad så og samtalede en lille Tid før vi gik i Seng.- En Aften kom han så ind på at fortælle om de forskellige Egne han havde rejst på, og kom så også til at berøre den omegn hvori Vinum ligger, jeg spurgte ham så, da jeg kan høre du er kjendt på den Egn er du så ikke kjendt i en By som hedder Vinum, jo det skal jeg Tro siger han, det er et sted hvor jeg er lige så godt kjendt som jeg er her. Jeg udspurgte ham hvor den Gård lå i Byen, og da han havde forklaret mig det var jeg klar over at det var den gård hvorpå jeg havde tjent, jeg spurgte ham da hvad de Folk hedder som nu bor på gården hvortil han svarede, der boer 2de gamle ugifte Brødre, den ældste Jens Kristian Hansen, den anden hed Jørgen Andersen Hansen, det var jo gode gamle bekjendte Navne for mig, det var 2 af Brødrene som var Hjemme på gården da jeg tjente der, jeg sagde da til Barometermageren at når han engang kom på den Egn igjen om han så ikke vilde hilse di Folk fra mig om de ikke vilde skrive mig et Brev til og opgive mig deres Adr(esse) da jeg gjerne ønskede at vexle et Brev med (dem), 10 dage efter at Barometmageren var Reist herfra havde jeg Brev fra en af sønnerne som boede 10 Mil fra Vinum men som traf at være hjemme på gården lige som Barometmageren var der, han skrev mig en pæn og meget fyldig Brev til og skildrede deri en omrids af hans levnedsløb fra 1851 op til Dato, blandt andet fortalte han mig at have rejst med en Grønlandsfarer på en Eventyr Rejse til Grønland (han var nemlig som ung noget Vidtløftig anlagt) og han havde skudt mange Sælhunde og Isbjørne i det Nordlige Ishav, han skrev at di stadig havde spurgt efter mig gennem Kvægdriverne herfra Egnen di vidste at jeg havde været Soldat i Altona 1855-1856.

Di vidste at jeg var med i Slaget ved Sankelmark hvor en Kugle splintrede mit geværskjæft, og de vidste at jeg blev taget til fange i Slaget ved Vejle d. 8 Marts, men den sidste efterretning, di fik om mig var at jeg var skudt, den som havde givet dem denne efterretning, havde, som jeg Nok kan forstå forvexlet mit Navn med min Søskendebarn som også hed Poul og han blev skudt.

Han skrev fremdeles, hvor blev vi Brødre dog glade, Nu efter så mange Års forløb at få en så sikker og pålidelig efterretning om dig tillige glæder det os at du sidder i en god stilling, han skrev endvidere han og hans Broder derhjemme havde besluttet at gjøre en Rejse hened og besøge mig, bad mig gennem et Brev at oplyse ham om hvad Tid jeg bedst kunde have deres Besøg ef(ter) som han vidste at jeg Byggede samt opgive Navnet på den Nærmeste Station, jeg skrev da tilbage at 25-26 Juli var min Agt dersom vor Herre ikke lagde uforudsete hindringer i vejen at flytte ind i vor nye Bolig og fra den Tid af vilde di være meget velkomne gjæster i vor Hus, di kom så hened og var her 4re Dage i Besøg di medbragte 2 par store pæne Kopper til min Kone og mig og et par mindre Dito til min Moder, førend di rejste herfra Måtte jeg bestemt give

dem løfte om et gjenbesøg til Næste Sommer med Kone og Datter, Løftet gav jeg dem for din Moders og mit Vedkommende min Kone troede jeg ikke vilde med på så lang en Rejse nu på hendes gamle Dage, din Moder vilde jeg meget gjerne havt med derop, men da hun det År var ude at tjene og hun 14 Dage i forvejen havde haft fri i 3 Dage til et ungdomsmøde i Holstebro syntes jeg ikke jeg kunde få mig til nu snart efter at forlange hende fritaget i 4re Dage, jeg Rejste da Alene, jeg blev hentet på Stationen (som ligger 1/2 mil fra Vinum) i en fin Landauer, da vi var kommen hjem på gården, var alle 5 Børn som indnu var ilive (4 Sønner og 1 Datter) mødt på gården for at gjense, og hilse på, deres Ungdomsven den lille Jyllænder som di kaldte mig dengang (jeg var nemlig til mit 18-19 År meget lille af Væxt) de spurgte alle om jeg kunde gjenkende dem, da vi så havde hilst på hinanden og indtaget en meget god Måltid Mad, siger den ældste af Sønnerne, nu har jeg tænkt Poul at ville give dig en foræring, den står jeg dig ind for at du ikke skal finde mage til hverken i Prøisen eller Danmark, jeg spidsede da Øren og tænkte hvad mon det dog kunde være, han Rejste sig så fra Bordet gik ind i en anden Stue og hentede hans Pibe, han sagde så, se her Povl, her er min Pibe den skal du nu have i Arv efter mig, til en minde om mig, men jeg giver dig den med det Pålæg at den aldrig må afhendes til Nogen udenfor Familien, den skal gåe fra slægtled til slægtled i Familien, thi sagde han, når den altid krasses ud efter Rygningen, aldrig hænges hen med Røget Tobak i , og bliver Pusset engang imellem med en fin Tørklæde, da føler jeg mig forvisset om formedelst dens Ægthed at den skal holde sig lige så pæn og blank om 100 År som den er i Dag.

Se så lille Poul nu har du slutningen på Pibens historie, mit Uhr skal du jo også Arve efter mig, om den er der jo ikke meget at sige kun at det har været et meget og konstant Uhr, den går i 10 Sten som du kan se står skreven på Kabselen der (står) Schn Rubess det vil sige på Dansk at den går i 10 Sten, jeg købte den i Altona 1856 lige før jeg skulde permanteres den kostede 14 Rigsbankdaler (thi dengang havde vi havt Møntforandring nu var det Rigsbank tidligere var det Kourant, 1 Rigsbankdaler var lig 2 Kroner) da jeg nu blev hjempermenteret Rejste jeg den vej omkring at besøge mine Venner i Vinum, da Sønnerne så den Smukke Ny Uhr vilde den ældste af Sønnerne endelig købe den af mig, han bød mig 2 Rigsbankdaler i fortjeneste på den, og jeg solgte ham den da for 16 Rigsbankdaler, da hans Brødre var her nede i besøg, sendte han Uhret med dem herved at jeg skulde den igjen og for at jeg skulde Se at han havde den indnu et tid efter at Brødrene var Rejst Hjem, skrev jeg til ham om han ikke vilde sælge den igjen, eftersom jeg havde nu lyst til at komme i besiddelse af den igjen, efter at den nu havde været i hans Eje i så lang Tid, Nogen Tid derefter sendte han mig Uhret.- min skatol som du jo også skal Arve efter mig er lavet 1856 Straks efter jeg var kommen Hjem af tjenesten.

Nu min kjære Poul nu har du hele efterretningen om hvorledes jeg var kommen i besiddelse af Piben og Uhret.- hvorfor jeg har skrevet det med Blyant og ikke med blæk, er, at min Hånd nu Ryster således at jeg ikke kan skrive med blæk, du kan jo selv skrive det om med blæk, dersom du sætter Pris på at opbevare det til Sildigere tider, du kan jo så have Originalen ved siden af så længe den er læselig, dine Børn om Gud vil du skulde få Nogle kan måske interesse af at læse sådan gammel Manuskript.

Nu til slutning Kjære Poul, Ønsker jeg dig, og det er min Hjertens inderlige Bøn til Gud Herren for dig, og dine Kjære dyrebare forældre og Sødskende, at i må vandre Guds Ords Buds Veje, at Guds Ord må være en lys for Jer fod og en lygte på Jer Sti, at i alle måe Vandre det kald Værdig hvortil i ere kaldte, at vi alle engang måe samles deroppe i de evige salige Boliger, hvor vor Kjære Herre Jesus Kristus engang er gået forud for at berede Plads til os og hvor vi aldrig mere skal skilles.- Herrens Rige Nåde og Velsignelse Være og forblive over Eder alle fra nu af og indtil evig Tid, Amen i Jesu Navn Amen.-

O Kjære Poul giv Herren dit Hjerte,
 og tro på hans Søn
 da skal du finde i Nød og i Smerte,
 hans Kjærligheds Løn.
 en Fred som Verden dig ei kan betage,
 hvordan det end går,
 o det er Salig i ungdommens Dage,
 at tro på hans ord.-

Uglev den 16 Maj 1907
 Poul Kristensen.

En Devise tilegnet lille Poul Krabbe Nielsen Uglev.

Hør lille Poul jeg ved,
du er en herlig Gut,
men snart jeg synes at
du smide skal din sut,
Brug dine Ben lidt mer,
og dine Arme mindre,
så skal du se, det Sker,
du Moders Arme Lindre,
husk snart du løbe skal,
omkap med Bestefader.
ja der er ikke Tal
på alt det du skal lave,
snart skal du Ride på,
den kjære gamle Basse,
snart skal du søge op,
den grimme Esterhazi,
Ja der er meget mer,
hvori du dig skal øve,
alt hvad en voxen Mand,
kan gjøre skal du prøve,
men Fremfor Alt pas på,
bliv god, bliv tro bliv ærlig,
du for os alle da,
vil blive Uundværlig.-
          ende på Devisen.

Brev fra Poul Christensens gode venner i Sønderjylland:

Olderup, den juli 1894

Kjære ven!

Barometerhandler Schmidt fra Ribe var for et par dage i Winum og aflagde en hilsen fra Paul Christensen i Uglev på Thyholm.

Det var for os alle en stor glæde, vi Brødern, Jens, Christian, Jørgen Andersen. Jørgen har så ofte talt om dig; vi hørte en gang at du var taget til gefang af Østerriger 1864 ved Oversee, som ligger mellem Flensborg og Slesvig.

Paul, mangan aar er henrunden siden du tjente hos min Fader, Hans Jørgen i Winum; jeg kan meget godt huske den aarstal 1850, for jeg var 19 aar gammel; derefter kom du som soldat til Altona; ved din tilbagerejse fra Altona besøgte du mine forældre i Winum; Min broder Jens købte dengang af dig en god Uhr og jeg en Handstok. Vores forældre, samt broder Morten er for omtrent 30 Aar siden bortkaldt fra denne verden. Døden kommer og engang til os; Gud er barmhjertig, vil af sin nåde tage os alle hjem i sin bolig, hvor ingen skilsmisse finder sted.

Gode ven, du har vistnok forglemt mit navn; jeg hedder Anders; den 1. september fylder jeg mine 64 år; 1852 var jeg en Rejse til Grønland, blev kommandiert som jæger, har skudt mangan Selhunde i den Nord Ishav; 1854 rejste jeg sydpå ved nærheden af Husum, tog tjeneste hos en landmand, han havde en stor ejendom og dertil 30 ?? Land i Eiderstedt, i nærheden af Tønning. 1857 blev jeg gift med sin datter, købte en ejendom her i Olderup ved Husum. Vi haver et barn, hun er gift med en landmands søn her af byen; til dem har jeg min ejendom forpagtet.

For flere godsejere i Ejderstedt køber jeg Heste og Kreaturer; min indkjøb er for størstedel i Nordslesvig, omegn Winum.

Paul, kjære ven, du vil opfylde min ønske om modtagelse af min skrivelse med håb atbeholde sundhed; saa er nu min bestemmelse med at besøge dig denne sommer; du vil også bemærke hvilken tid kan være dig bedst passende, da jeg er ved at bygge et nyt hus; bemærk også den næstliggende Banstation. Broder Jens og Jørgen er ikke gift, og fra dem kan du vente en skrivelse.

Med en hjertelig hilsen fra mig og mine brødern, Dig, Kone og Børn, ønsker Eder lev vel, evig vel.

Anders.